

GRADAC U POTIRNI NA OTOKU KORČULI

Gradac in
Potirna on the
island of Korčula

Završna situacija provedenih arheoloških istraživanja (foto: Ivan Mašković)
Situation after the archaeological research (photo: Ivan Mašković)

Primjetno intenziviranje arheoloških istraživanja u posljednjih nekoliko desetljeća postupno dopunjuje podatke o životu zajednica otoka Korčule tijekom različitih povijesnih razdoblja, osobito onim prapovijesnim. S ciljem nadopunjavanja tih informacija, u travnju 2024. godine provedena su probna arheološka istraživanja u Potirni, točnije na gradini Gradac. Istraživanja su provedena u sklopu studentskoga istraživačkog projekta koji je financirao Odjel za arheologiju Sveučilišta u Zadru, i koji je konačno rezultirao pisanjem diplomskog rada s temom Potirna u kontekstu kasne prapovijesti južnog Jadrana (Mašković 2025). U projekt su bili uključeni doc. dr. sc. Martina Čelhar, izv. prof. dr. sc. Igor Borzić, dr. sc. Dinko Radić, Maja Grgurić Srzentić, mag. archeol, te student Miroslav Novak i Antonia Bačić.

Naselje Potirna smješteno je na jugozapadnom dijelu otoka Korčule, 8 km od mjesta Blata te 7 km od Vele Luke. Prirodni resursi ovoga manjeg krškog ambijenta omogućili su formiranje manje, ali arheološki iznimno važne regije s nizom lokaliteta od vremena prapovijesti pa do recentnog vremena (Radić 2004: 37–39; 2005: 23–30; 2010: 62–63; 2018: 94–95). Gradina Gradac smjestila se na jugoistočnom dijelu Potirne, na brdu s najvišim vrhom visokim 224 m. U pravcu juga omogućen je pogled na obližnje otoke, Zvirinovik, Veli i Mali Pržnjak, Trstenik, Sušac, Lastovo i dr. Za vrijeme dobre vidljivosti pogled seže sve do talijanske obale i vrhova Monte Gargana. Pristup samoj gradini je otežan zbog širenja guste borove šume, osobito razvijene na sjevernoj strani brda, te guste makije koja je također u potpunosti ovladala nekad obradivim terasama. Zbog navedene situacije pronalazak odgova-

The noticeable intensification of archaeological research in the last few decades has gradually enriched the data on the life of the communities of the island of Korčula in various historical periods, especially prehistoric ones. With the aim of complementing this information, in April 2024, archaeological trial excavation was carried out in Potirna, more precisely at Gradac hillfort. The research was carried out as part of a student research project funded by the Department of Archaeology of the University of Zadar, which ultimately resulted in the writing of a diploma thesis on the topic of Potirna in the context of late prehistory of the southern Adriatic (Mašković 2025). The

project involved assistant professor Martina Čelhar, PhD, associate professor Igor Borzić, PhD, Dinko Radić, Maja Grgurić Srzentić, archaeologist, and students Miroslav Novak and An-

tonia Bačić.

The settlement of Potirna is located in the southwestern part of the island of Korčula, 8 km from the town of Blato and 7 km from Vela Luka. The natural resources of this karst environment have enabled the formation of a smaller, but archaeologically extremely important region with a number of sites from prehistoric times to recent times (Radić 2004: 37–39; 2005: 23–30; 2010: 62–63; 2018: 94–95). Gradac hillfort is located in the southeastern part of Potirna, on a hill with the highest peak at 224 m. In the south, there is a view of the nearby islands, Zvirinovik, Veli and Mali Pržnjak, Trstenik, Sušac, Lastovo, etc. When visibility is good, one can see all the way to the Italian coast and the peaks of Monte Gargano. Ac-

Ivan MAŠKOVIĆ

maskovicivan@outlook.com

... In situ pronađen kućni lijep (foto: Ivan Mašković)
... In situ daub (photo: Ivan Mašković)

rajuće pozicije za provedbu arheološkog istraživanja bio je pomalo otežan. Na njezin položaj utjecali su ponajprije geološki elementi. Na većini potencijalnih pozicija matična je stijena odmah na površini, stoga je pozicija arheološke sonde odabrana na prostoru terase koja se nalazila neposredno uz osipinu bedema koji je danas ostao sačuvan u dužini od 15 m. Na samoj površini terase su uz ulomke grube prapovijesne lončarije bili vidljivi i potencijalni ostatci kamene arhitekture. Postavljena sonda orijentirana je u smjeru sjeveroistok-jugozapad. Istraživana je površina dimenzija 2,5 x 1,5 m. U jugozapadnom dijelu sonde potvrđena je prisutnost prapovijesne arhitekture, dok su se sjeveroistočno od nje nalazili svi pronađeni kulturni depoziti. Unutar kulturnih slojeva pronađeno je mnoštvo ulomaka kuhinjske, stolne i građevne keramike, ulomci osteološkoga životinjskog materijala, ostatci ljuštura mekušaca, kamena alatka te ulomci litičkih predmeta. Analizom keramike ustanovljeno je kako je riječ o slojevima koje možemo datirati u brončano doba, i to u srednju fazu, što tre-

cess to the hillfort is difficult due to pine forest, especially widespread on the northern side of the hill, and dense macchia which has also completely taken over the once arable terraces. Due to the aforementioned situation, finding a suitable position for carrying out archaeological research was somewhat difficult. Its location was primarily influenced by geological elements. In most of the potential locations, the bedrock is immediately on the surface, so the position of the archaeological trial trench was chosen on the terrace area located directly next to the ramparts, which have been preserved today in a length of 15 m. On the surface of the terrace, fragments of coarse prehistoric pottery and potential remains of stone architecture were visible. The trial trench was oriented in a northeast-southwest direction. An area measuring 2.5 x 1.5 m was investigated. The presence of prehistoric structures was confirmed in the southwestern part of the trial trench, while all the cultural deposits found were located northeast

Situacijska fotografija tijekom istraživanja (foto: Antonia Bačić)
Situational photograph during the research (photo: Antonia Bačić)

Ulomak kućnog lijepa s negativima šiblja na stražnjoj te zaravnanoj prednjom površinom (foto: Ivan Mašković)
Daub fragment with negatives of branches on the back and a flattened front side (photo: Ivan Mašković)

Ulomak kućnog lijepa s negativima šiblja i grane (foto: Ivan Mašković)
Daub fragment with negatives of branches and twigs (photo: Ivan Mašković)

ba, naravno, potvrditi i radiokarbonskom analizom. Posebno su zanimljivi nalazi ulomaka kućnog lijepa koji se isticao kvantitetom uzoraka i kvalitetom izrade. Kod većine ulomaka vidljivi su ostatci negativa granja te šiblja, dok je kod nekih ulomaka sačuvana i izvanjska zaravnana površina. Znatna količina lijepa daje nam naslutiti kako su arheološka istraživanja provedena upravo u rubnom dijelu unutarnjeg dijela prapovijesnog objekta ili pak neposredno uz sam objekt s njegove vanjske strane. Još dodatna, ujedno i veća količina lijepa ostala je *in situ* te ponovno zatrpana kako bi se budućim arheološkim istraživanjima dobila kompletna situacija koja će pomoći pri preciznijoj interpretaciji ovog nalazišta.

of it. Cultural layers yielded numerous fragments of ceramic building material, kitchen- and tableware, fragments of animal osteological material, remains of mollusk shells, stone tools and fragments of lithic artifacts were found. Analysis of the pottery has established that these are layers that can be dated to the Bronze Age, to the middle phase, which should, of course, be confirmed by radiocarbon analysis. Particularly interesting are the finds of daub fragments, which stood out for the quantity of pieces and the quality of workmanship. The remains of negatives of branches and twigs are visible on most of the fragments, while some fragments have preserved the outer, smooth surface. The considerable amount of pottery suggests that archaeological research was carried out precisely at the edge of the inner part of the prehistoric structure or directly next to the structure on its outer side. An additional, larger amount of pottery remained *in situ* and was buried again so that future archaeological research could obtain a complete picture that would help in a more precise interpretation of this site.

LITERATURA / REFERENCES

- RADIĆ, D. 2004, Prostor Općine Blato krajem brončanog i početkom željeznog doba, *Blato do kraja 18. stoljeća*, 2, Blato, 35–46.
RADIĆ, D. 2005, Potirna, *Blato do kraja 18. stoljeća*, 3, Blato, 23–32.
RADIĆ, D. 2010, Prilozi proučavanja kasnog brončanog i ranog željeznog doba na Korčuli, Arheološka istraživanja u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, *Izdanja Hrvatskog arheološkog društva*, 24, Zagreb – Dubrovnik, 61–70.
RADIĆ, D. 2018, *Otok Korčula / Od najranijeg vremena do kraja prapovijesti*, Vela Luka: Centar za kulturu Vela Luka.
MAŠKOVIĆ, I. 2025, *Potirna u kontekstu kasne prapovijesti otoka Korčula (diplomski rad)*, Zadar.

